

DOLORES REDONDO

OBĚŤ

~~BOUŘI~~

OBĚŤ
~~BOUŘI~~

DOLORES REDONDO

OBĚŤ
~~BOUŘI~~

panteon

Ze španělského originálu
Ofrenda a la tormenta
Destino, Barcelona 2014

Copyright © 2014 by Dolores Redondo Meira
First published by Destino, Spain
Published by arrangement with Pontas Literary & Film Agency, Spain
Copyright © 2016 by Panteon
Cover © 2016 by Emil Křížka
Translation © Marie Jungmannová 2016

Panteon, Národní 21, 110 00 Praha
www.knihypanteon.cz | www.facebook.com/knihypanteon
Přeložila: Marie Jungmannová
Návrh obálky: Emil Křížka
Sazba: DTP Panteon
Tisk a vazba: CPI, Pohořelice
Printed in Czechia

ISBN 978-80-87697-52-8

Eduardovi, jako všechno, co dělám.

Tetě Ángele a všem hrdým ženám z naší rodiny, které vždy uměly udělat, co bylo třeba.

A především Ainaře. Nemůžu Ti zajistit spravedlnost, ale aspoň připomenu Tvoje jméno.

„Pro lásku boží, Doriane, pojďme pokleknout a zkusme si vzpomenout na slova modlitby.“

„Ta slova pro mě teď už nic neznamenaají.“

Obraz Doriana Graye, Oscar Wilde*

Vše, co má jméno, existuje.

Lidová víra v Baztánu, zachycená ve spise Josého Miguela de Barandiarán Čarodějnictví a čarodějnice

*Trust I seek and I find in you
Every day for us something new
Open mind for a different view
And nothing else matters*

Nothing Else Matters, Metallica

* Překlad Kateřina Hilská.

1

Lampa na příborníku osvětlovala pokoj teplým růžovým světlem, které prosvítalo jemnými kresbami víl zdobícími stínítko a získávalo další barevné odstíny. Celá sbírka plyšových zvířátek na poličce lesklýma očima sledovala vetřelce, jenž tiše studoval klidný výraz spícího dítěte. Pozorně naslouchal zvuku televize zapnuté ve vedlejší místnosti a hlasitému oddychování ženy, která spala na pohovce, kam dopadalo chladné světlo obrazovky. Přejel pohledem po pokoji a zevrubně prohlížel každý detail uchvácen tím okamžikem, jako by se tak mohl zmocnit té chvíle, uchovat si ji navždy a učinit z ní poklad, z něhož se bude věčně těšit. Se směsí dychtivosti a klidu si vryl do paměti jemnou kresbu barevného papíru, zarámované fotografie a cestovní kabelu, která obsahovala plenky a prádlo maličké, a upřel oči na postýlku. Jeho tělo zaplavil pocit blízký opilosti a pocítil, jak mu ze žaludku stoupá hrozící nevolnost. Holčička spala na zádech zachumlaná do sametového pyžamkového pytle a přikrytá do pasu prošívanou kytičkovanou pokrývkou, kterou vetřelec stáhl, aby ji viděl celou. Dítě ze spánku vydechlo a mezi růžovými rty vyklouzla nitka slin, která nakreslila na tvář vlhkou stopu. Buclaté ručičky rozevřené po stranách hlavy se lehce zachvěly a zase znehybněly. Vetřelec povzdechl, jako by se nakazil od dítěte, a v tom okamžiku, v jedné vteřině, ho zalila vlna něhy, která stačila na to, aby se mu udělalo dobře.

Vzal plyšovou hračku, která seděla v nohách postýlky jako mlčenlivý strážce, a skoro hmatatelně pocítil péči, s níž ji tam někdo umístil. Byl to lední medvídek s bílou srstí, černýma očkama a vypouklým bříškem. Kolem krku měl uvázanou červenou mašli, která se k němu nehodila a visela až dolů na nohy. Něžně přejel rukou po medvídkově hlavě a ocenil její měkkost. Pozvedl ho k obličejí, zabořil nos do jemného plyše na bříše a vdechoval příjemnou vůni drahé nové hračky.

Všiml si, jak se mu zrychlilo srdce a zároveň mu zvlhla kůže, protože se začal silně potit. Náhle pocítil nevoľi, popuzeně odtrhl medvídka od obličejí a rozhodným pohybem ho položil na nos a ústa miminku. Potom prostě přitlačil.

Ručičky se zatřásly a zvedly se k nebi, jeden z prstíčků se lehce dotkl vetřelcova zápěstí, ale za chvíľku se zdálo, že holčička zase upadá do hlubokého a posilujícího spánku, protože se všechny svaly uvolnily a mořské hvězdice ručiček znovu spočinuly na prostěradle.

Vetřelec zvedl hračku a prohlédl si tvářičku dítěte. Nebylo na ní znát žádné utrpení, jenom mírné zčervenání, které se objevilo na čele zrovna mezi očima, pravděpodobně způsobené medvídkovým nosem. V dětském obličejí už nebylo světlo a pocit, že stojí nad prázdňou nádobou, zesílil, když znovu pozvedl plyšového medvídka k obličejí, aby se nadechl dětské vůně, teď obohacené i o uniklou duši. Vůně byla tak krásná a příjemná, že se mu oči zalily slzami. Potěšeně vydechl, upravil medvídkovi mašli a znovu ho posadil na stejné místo do nohou postýlky.

Náhle ho do kleští sevřela naléhavost, jako by si uvědomil, jak moc se zdržel. Jenom jednou se otočil. Světlo lampičky soucitně zvýrazňovalo lesk jedenácti párů očí ostatních plyšových zvířátek, která se na něj vyděšeně dívala z poličky.

2

Amaia už dvacet minut pozorovala dům z auta. S vypnutým motorem se na sklech uvnitř srážela pára a spolu s deštěm padajícím venku přispívala k tomu, že se obrysy průčelí s tmavými okenicemi rozplývaly.

Přede dveřmi zastavilo malé auto a z něj vystoupil mladík, který roztáhl deštník a zároveň se naklonil k palubní desce, aby odtamtud vzal sešit, do něhož krátce nahlédl a zase ho hodil dovnitř. Přešel k zadní části auta, otevřel kufr, vytáhl plochou krabici a zamířil ke vchodu do domu.

Amaia k němu došla, právě když zvonil na zvonek.

„Promiňte, kdo jste?“

„Sociální služba, vozíme mu každý den oběd a večeři,“ odpověděl a ukázal na táč z umělé hmoty, který držel v ruce. „Nesmí chodit ven a nemá nikoho, kdo by se o něj postaral,“ vysvětlil. „Vy jste příbuzná?“ zeptal se zvědavě.

„Ne,“ odpověděla Amaia. „Státní policie.“

„Aha,“ řekl a ztratil veškerý zájem.

Mladík znovu zazvonil, naklonil se k rámu dveří a zavolal: „Pane Yáñezi, to jsem já, Mikel, ze sociální služby, pamatujete se? Nesu vám oběd.“

Než domluvil, dveře se otevřely. Před nimi se objevil Yáñezův vrásčitý popelavý obličej.

„Samozřejmě se pamatuju, nejsem senilní... A proč k čertu tak křičíte? Nejsem ani hluchý,“ odpověděl nevrle.

„To jistě ne, pane Yáñezi,“ prohodil chlapec s úsměvem, zatlačil na dveře a obešel muže.

Amaia hledala svůj odznak, aby mu ho ukázala.

„To není potřeba,“ řekl Yáñez, když ji poznal, a trochu ustoupil, aby mohla vejít.

Měl na sobě manšestrové kalhoty a tlustý svetr a přes ně si oblékl froté župan barvy, kterou Amaia nedokázala identifikovat ve sporém světle pronikajícím přivřenými okenicemi, jediném, co osvětlovalo dům. Šla za ním chodbou do kuchyně, kde několikrát zablikala zářivka, než se úplně rozsvítila.

„Ale pane Yáñezi,“ promluvil chlapec příliš nahlas. „Včera jste nesnědl večeři!“ Z otevřené ledničky vytahoval balíčky jídla zabalené do průhledné fólie. „Vždyt víte, že to musím napsat do zprávy. Jestli vám pak doktor vyhubuje, tak si mně nestěžujte.“ Mluvil tónem, který se používá na malé děti.

„Poznamenej to, kam chceš,“ zamumlal Yáñez.

„Treska s omáčkou vám nechutnala?“ Nečekal na odpověď a pokračoval: „Dneska vám tu nechám cizrnu s masem, jogurt a k večeři bramborovou omeletu a polévku. Jako moučník piškotovou buchtu.“ Otočil se, naskládal na stejný ták krabičky s netknutým jídlem, shýbl se pod dřez, zavázal malý sáček s odpadky, který vypadal, že je v něm jen několik obalů, a zamířil k východu, kde se zastavil u muže, jemuž zase příliš hlasitě řekl: „Tak pane Yáñezi, to už je všechno, dobrou chuť a na shledanou zítra.“

Pokývnutím hlavy pozdravil Amaiu a odešel. Yáñez počkal, dokud neuslyšel zaklapnout vchodové dveře, a pak teprve promluvil: „Jak se vám líbí? A to se dneska dost vybavoval, normálně mu to netrvá ani dvacet vteřin, jen vejde, hned chce zase vypadnout,“ zhasnul světlo a nechal Amaiu skoro ve tmě,

zatímco se šoural do malého obývacího pokoje. „V tomhle domě se mu ježí chlupy, a to mu nevyčítám, je to jako vejít na hřbitov.“

Pohovka čalouněná hnědým sametem byla částečně zakryta prostěradlem, dvěma silnými pokrývkami a polštářem. Amaia přepokládala, že tam spí, že se na té pohovce ve skutečnosti odehrává značná část jeho života. Na pokrývkách byly vidět drobky a zaschlá naoranžovělá skvrna podobná vejci. Muž se posadil, opřel se o polštář a Amaia si ho bedlivě prohlížela. Uplynul měsíc od chvíle, kdy ho viděla na komisařství, protože kvůli svému věku byl dál v domácím vězení a čekal na soud. Byl štihlejší a tvrdý, nedůvěřivý výraz jeho tváře se přiostril tak, že mu dodával vzhled bláznivého askety. Vlasy měl pořád krátké a oholil se, ale pod županem a svetrem vykukoval kabátek od pyžama. Amaia se v duchu ptala, jakou asi dobu ho nosí. V domě byla velká zima, cítila, že se tam několik dní netopilo. Naproti pohovce byl vyhaslý krb a poměrně nový televizor s vypnutým zvukem, který co do velikosti vítězil nad krbem a ozařoval svým studeným modrým světlem pokoj.

„Můžu otevřít větračky?“ zeptala se Amaia a otočila se k oknu.

„Dělejte si, co chcete, ale než odejdete, dejte je zase tak, jak jsou.“

Přikývla, otevřela dřevěná okenní křídla a rozevřela okenice, aby mohlo dovnitř vniknout slabé světlo Baztánu. Otočila se k němu a viděla, že veškerou svou pozornost soustřeďuje na televizi.

„Pane Yáñezi.“

Muž zíral na obrazovku, jako by tam Amaia nebyla.

„Pane Yáñezi...“

Pohlédl na ni vyrušeně a trochu dotčeně.

„Chtěla jsem...“ řekla a ukázala do chodby, „...chtěla jsem se tu trochu porozhlédnout.“

„Prosím, prosím,“ odpověděl a mávl rukou. „Prohlédněte si, co chcete, jenom bych rád, abyste nic nerozházela; když odešli policajti, nechali všechno vzhůru nohama a stálo mě dost práce uvést to do původního stavu.“

„Jistě...“

„Doufám, že budete ohleduplná jako ten policista, co přišel včera.“

„Včera přišel nějaký policista?“ podivila se Amaia.

„Ano, velice milý člověk, dokonce mi uvařil kávu s mlékem, než odešel.“

Domek měl jediné podlaží a kromě kuchyně a malého obyčejného pokoje v něm byly tři ložnice a dost velká koupelna. Amaia otevřela skříňky a prohlédla policičky, kde objevila propriety na holení, role toaletního papíru a několik léků. V první ložnici kralovala manželská postel, která vypadala, že v ní už dlouho nikdo nespál. Byla pokryta květovaným přehozem ladícím se závěsy, které vybledly na místech, kde na ně celá léta svítilo slunce. Háčkované dečky na toaletním stolku a na nočních stolicích zvyšovaly dojem návratu v čase. Pokoj dokonale vyzdobený v sedmdesátých letech, zajisté Yáñezovou manželkou, který on udržoval netknutý. Vázy s umělými květinami nepřirozených barev vyvolaly v Amaie pocit neskutečnosti jako repliky obydlí, které je možno vidět v etnografických muzeích, chladné a nehostinné jako hrobky.

Druhá ložnice byla prázdná s výjimkou starého šicího stroje pod oknem a proutěného košíku vedle něj. Dobře se na to pamatovala ze zprávy o prohlídce. Přesto ho otevřela a uviděla ústřížky látek, mezi nimiž rozeznala barevnější a sytější verzi závěsů z první ložnice. Třetí pokoj byl dětský, tak ho nazvali při

prohlídce, protože právě tím byl, pokojem deseti až dvanáctiletého kluka. Jedna postel přikrytá čistou bílou pokrývkou. Na poličkách několik knih v dětských vydáních, které si sama pamatovala, že je četla, a hračky, skoro všechny na stavění, lodě, letadla a sbírka plechových autíček seřazených vedle sebe, na nichž nebylo vidět ani smítko prachu. Za dveřmi visel plakát klasického modelu Ferrari a na psacím stole ležely staré učebnice a hrst barevných obrázků z fotbalu sepnutých gumičkou. Vzala je do ruky a uviděla, že guma, která je obepíná, uschla a popraskala a navždy se přilepila k vybledlému papíru obrázků. Položila je zpátky na místo a v duchu porovnávala vzpomínku na Berasateguiho byt v Pamploně s tímto studeným pokojem. V domě byly ještě dvě místnosti. Malá prádelna a jakýsi dřevník, dobře zásobený, kde si Yáñez zřídil místo pro zahradnické náčiní a několik otevřených dřevěných bedniček, v nichž byly vidět brambory a cibule. V jednom koutě u venkovních dveří se nacházel plynový kotel, který byl vypnutý.

Amaia vzala židli od jídelního stolu a postavila ji mezi muže a televizor.

„Chci vám položit několik otázek.“

Muž uchopil dálkový ovladač, který ležel vedle něj, a vypnul televizi. Díval se na ni a mlčel, čekal se svým typickým výrazem mezi vztekem a zatrpklostí, který si Amaia od první chvíle, kdy ho uviděla, charakterizovala jako nepředvídatelný.

„Povídejte mi o svém synovi.“

Muž pokrčil rameny.

„Jaký jste k němu měl vztah?“

„Je to dobrý syn,“ odpověděl příliš rychle, „a dělal všechno, co se dalo od dobrého syna čekat.“

„Jako co?“

Tentokrát si to musel promyslet.

„Dával mi třeba peníze, někdy mi nakupoval, nosil mi jídlo, takové věci...“

„Takové informace nemám, v městečku se říká, že jste chlapce po smrti své manželky poslal na studia do zahraničí a že se tady celá léta neukázal.“

„Hodně studoval, vystudoval dva obory a získal magisterský titul, je jedním ze dvou nejvýznamnějších psychiatrů na klinice...“

„Kdy začal chodit pravidelněji?“

„Nevím, možná před rokem.“

„Přinesl někdy něco víc než jídlo, něco, co by si tu schoval, nebo vás třeba požádal, abyste to schoval jinde?“

„Ne.“

„Víte to jistě?“

„Ano.“

„Prohlédla jsem si dům,“ řekla Amaia a rozhlédla se kolem. „Je tu velmi čisto.“

„Musím ho tak udržovat.“

„Chápu, udržujete ho kvůli synovi.“

„Ne, udržuju ho kvůli své ženě. Všechno je tak, jako když odešla...“ Stáhl obličej do grimasy mezi bolestí a odporem a několik vteřin tak strnul a nevydal jediný zvuk. Amaia poznala, že pláče, když uviděla, jak mu po tvářích stékají slzy.

„Můžu dělat jediné to, všechno ostatní jsem udělal špatně.“

Mužův pohled nepřítomně těkal z jednoho předmětu na druhý, jako by hledal odpověď skrytou mezi vybledlými ozdobami, které spočívaly na poličkách a stolcích, až se zastavil u Amaiiných očí. Uchopil okraj pokrývky a přitáhl si ji k obličejí, podržel ji tam dvě vteřiny a pak ji prudce odhodil, jako by se tím pohybem trestal za to, že si dovolil slabost před ní plakat. Amaia si byla téměř jista, že tím rozhovor skončí, ale muž zvedl polštář, o nějž se opíral, a zpod něj vytáhl zarámovanou foto-

grafii, na kterou se upřeně zahleděl, a pak jí ji podal. Mužovo gesto ji přeneslo o rok nazpět, do jiného obývacího pokoje, kde jí zoufalý otec podal podobiznu své zavražděné dcery, kterou uchovával pod podobným polštářem. Pak už otce Anne Arbizuové nikdy neviděla, ale vzpomínka na jeho bolest oživenou v tomto jiném muži ji silně zasáhla, až si pomyslela, jak je bolest schopna ve svých projevech sbratřit dva tak rozdílné lidi.

Z rámečku se na ni usmívala mladá žena ne starší pětadvacetilet. Několik vteřin se na ni zadívala a vrátila ji muži.

„Myslel jsem, že máme štěstí zajištěné, víte? Mladá, hezká a hodná žena... Ale když se narodilo dítě, začala se chovat divně, zesmutněla a už se neusmívala, nechtěla dítě vzít ani do náručí, říkala, že není připravená mít ho ráda, že pozoruje, že on ji odmítá, a já jsem jí nedokázal pomoci. Říkal jsem jí: To jsou hlouposti, jak by tě neměl rád, ale ona byla smutná ještě víc. Pořád byla smutná. Ale stejně udržovala dům jako klíčku a každý den vařila. Ale nesmála se, nic nešila, ve volném čase jenom spala, zavírala okenice jako já teď a spala... Vzpomínám si, jak jsme byli hrdí, když jsme si koupili tenhle dům. Ona ho tak zkrášlila, vymalovali jsme, dali jsme všude květiny v kořenáčích... Dařilo se nám, myslel jsem, že se nic nezmění. Ale dům není domov a tenhle se stal jejím hrobem... A teď je řada na mně. Říkají tomu domácí vězení. Právník myslí, že až vynesou rozsudek, nechají mě splnit trest tady, takže tenhle dům bude i mým hrobem. Každou noc lehám tady, ale nedaří se mi usnout, cítím pod hlavou krev své ženy.“

Amaia pohlédla se zájmem na pohovku. Nevypadala stejně jako ostatní čalouněný nábytek.

„Je to ta samá, nechal jsem dát nové čalounění, protože byla prosáklá její krví, a čalouník použil tuhle látku, protože tu původní už nevyrobějí, to je to jediné, co se změnilo. Ale když si na ni lehnu, cítím krev, která je pod čalouněním.“

„Je tu zima,“ řekla Amaia a potlačila zachvění, které jí proběhlo po zádech.

Pokrčil rameny.

„Proč nezapnete kotel?“

„Nefunguje od večera, kdy zhaslo světlo.“

„Od té noci už uplynul měsíc. To jste byl celou tu dobu bez topení?“

Neodpověděl.

„A co lidi ze sociální služby?“

„Pouštím dovnitř jen toho s jídlem. Hned první den jsem jim řekl, že jestli mi sem vlezou, vezmu na ně sekýru.“

„Máte přece i krb, proč ho nezapálíte? Proč trpíte zimou?“

„Nic víc si nezasloužím.“

Vstala, došla do dřevníku a vrátila se s košem plným dřeva a starých novin. Přidřepla u krbu a odhrabala starý popel, aby tam mohla urovnat polena. Vzala sirky, které ležely na římse, a zapálila oheň. Vrátila se na své místo. Muž upíral pohled do plamenů.

„Pokoj vašeho syna je taky velmi dobře zachovalý. Těžko uvěřit, že by tam spal dospělý muž jako on.“

„Nespal tam, někdy chodil na oběd, někdy zůstal na večeři, ale nikdy tady nespal. Odešel a vracel se brzy ráno, řekl mi, že dává přednost hotelu.“

Amaia tomu nevěřila, už si to ověřovali a bylo zřejmé, že se neubytoval v žádném hotelu, hostelu ani statku v údolí Baztánu.

„Víte to jistě?“

„Myslím, že ano, už jsem to říkal policii, nemůžu to potvrdit na sto procent, nemám tak dobrou paměť, jak tvrdím tomu ze sociální služby, někdy něco zapomenu.“

Amaia vytáhla mobil, který už předtím cítila vibrovat v kapse, a když to udělala, uviděla několik zmeškaných hovorů.

Vyhledala fotografii, dotykem displeje ji zvětšila, snažila se na ni nedívat a ukázala ji muži.

„Přišel s touto ženou?“

„Vaše matka.“

„Znáte ji? Viděl jste ji tehdy v noci?“

„Tehdy v noci jsem ji neviděl, ale znám vaši matku celý život, je trochu starší, ale tolik se nezměnila.“

„Rozmyslete si to dobře, řekl jste, že nemáte dobrou paměť.“

„Někdy zapomínám večeřet, někdy večeřím dvakrát, protože si nevzpomenu, jestli jsem už večeřel, ale nezapomínám, kdo přijde do mého domu. A vaše matka sem nikdy nevkročila.“

Zhasla displej a strčila telefon do kapsy kabátu. Odnese židli na místo, a než vyšla ven, zavřela znovu okenice. Jakmile seděla v autě, vytukala číslo na telefonu, který stále naléhavě vibroval. Na druhé straně se ozval muž a odříkal jméno firmy.

„Haló, pošlete někoho, aby zapnul kotel, který je mimo provoz od té poslední velké bouřky.“ A dala jim Yáñezovu adresu.